

EVROPA U BORU

Osnovno o Evropskoj uniji

*„Ništa nije moguće bez pojedinca, ništa ne opstaje bez institucija,,
(Jean Monnet, idejni tvorac EU, 1976)*

Dokument Evropa u Boru - Osnovno o Evropskoj uniji, ima isključivo informativni karakter i predstavlja doprinos boljem razumevanju građana najbitnijih aspekta EU, problema vezanih za proces tranzicije i integracije Srbije, smanjivanju broja evroskeptika i predrasuda vezanih za EU, povećanju nivoa osnovnog znanja mladih o EU u Boru i njihovom većem učešću u javnom dijalogu zajednice i promovisanju evropskih vrednosti.

EVROPSKA UNIJA

Evropska unija je mnogo više od ekonomske i trgovinske zajednice, nastale kao rezultat procesa saradnje i integracije koji je započeo 1951.god. između šest država (Belgije, Francuske, Nemačke, Italije, Luksemburga i Holandije). Pošto je stekla međunarodni ugled, predstavlja silu koja teži stabilnosti i kontinuitetu u svetu koji se menja. Iznad svega EU je zajednica posvećena demokratiji, miru i prosperitetu. Stvorena je iz pepela Drugog svetskog rata, kada je razorena Evropa težila da ponovo izgradi svoju ekonomiju i spreči buduće ratove. Pojam „Evropska unija,, uveden je Ugovorom o Evropskoj uniji (Mastriht 1993.god.). EU predstavlja jedinstven institucionalni okvir tri međunarodne organizacije (tzv. tri stuba), zajedničke spoljne i bezbednosne politike i saradnje u policijskim i pravosudnim pitanjima. Ona za sada nije subjekat međunarodnog prava, jer ga pozajmljuje od evropskih zajednica, koje predstavljaju njen prvi i najvažniji stub.

Zemlje članice EU

Danas Evropsku uniju čine 27 država članica: (redosled primljenih država u procesima proširenja EU) Belgija, Francuska, Nemačka, Italija, Luksemburg, Holandija (1951.god.), Danska, Irska, Velika Britanija (1973.god.), Grčka (1981.god.), Španija, Portugalija (1986.god.), Austrija, Finska, Švedska (1995.god.), Litvanija, Letonija, Estonija, Malta, Kipar, Češka Republika, Mađarska, Slovačka, Poljska, Slovenija (2004.godine), Rumunija i Bugarska (2007.godine).

Osnovni ciljevi Evropske unije

Osnovni ciljevi Evropske unije predstavljaju: Podrška privrednom i društvenom razvoju, Potvrđivanje vlasničkog identiteta na međunarodnoj sceni vođenjem zajedničke spoljne i bezbednosne politike (i postepeno stvaranje zajedničke odbrambene politike), Zaštita prava i interesa državljanina država članica uvođenjem državljanstva EU, Očuvanje i dalji razvoj EU

kao prostora slobode, bezbednosti i pravde, na kome je slobodno kretanje lica obezbeđeno uz paralelno usvajanje odgovarajućih mera iz oblasti kontrole spoljnih granica, azila, migracija, borbe protiv organizovanog kriminala i očuvanje tekovina zajednica.

Koreni EU i ideja o ujedinjenoj Evropi

Ideje o ujedinjenoj Evropi javljale su se u različitim oblicima tokom istorije. Sukobi i tragedije evropskih država u Prvom i Drugom svetskom ratu, podstakli su diplomate i političare početkom XX veka na razmišljanje i traženje rešenja ujedinjenja država na evropskom kontinentu, koje bi doprinelo miru i blagostanju evropskih naroda. Francuski ministar spoljnih poslova Robert Šuman je 9.maja 1950.god. izložio ambiciozni plan da se vitalne industrije uglja i čelika Francuske i SR Nemačke udruže u organizaciju otvorenu svim evropskim demokratijama. Cilj tog plana bio je da se pomire evropske zemlje koje su predhodno bile u ratu i da se omogući eventualna evropska federacija. Šest država - Belgija, SR Nemačka, Francuska, Luksemburg, Italija i Holandija, potpisale su 1951.god. u Parizu ugovor kojim je osnovana prva od tri evropske zajednice, Evropska zajednica za uglj i čelik. Podstaknut posleratnim bumom obnove, ovaj potez je bio tako uspešan da je u prvih pet godina trgovina ugljem i čelikom porasla za 129%. Ovakav uspeh naveo je šest država članica da isti princip primene na celokupnu privredu. Pregovori su bili krunisani potpisivanjem dva ugovora u Rimu 1957.god., kojima su stvoreni Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (EUROATOM), za pospešivanje upotrebe nuklearne energije u miroljubive svrhe u Evropi. Neposredni ciljevi rimskih ugovora bili su stvaranje carinske unije, ukidanje kvota i ostalih ograničenja trgovine između država članica i slobodno kretanje ljudi, usluga i kapitala.

Delovanje države članice suprotno interesima EU

Ukoliko neka od država članica deluje suprotno interesima EU na područjima definisanim ugovorima u sklopu pravnih tekovina Zajednice, protiv države članice koja je prekršila neku od pravnih odredbi iz navedenih ugovora može se pokrenuti postupak pred Evropskim sudom pravde. Takav postupak mogu pokrenuti države članice, institucije EU, kao i pravna i fizička lica. Ako Evropski sud pravde utvrdi da je država članica počinila prekršaj, od nje će tražiti preduzimanje mera koje će osigurati ispunjenje obaveza preuzetih ugovorom. Ukoliko država članica ne postupi prema presudi koja je protiv nje doneta, postoji mogućnost donošenja druge presude Evropskog suda pravde, kojom se državi članici može naložiti plaćanje novčane kazne u paošalnom iznosu ili joj se može izreći neka druga kaznena mera. Ukoliko Savet Evropske unije ustanovi da je neka država članica počinila tešku i trajnu povredu nekih od temeljnih načela Unije (slobode, demokratije, poštovanja ljudskih prava i temeljnih sloboda i vladavine prava), može odlučiti da privremeno obustavi prava te države koja proizilaze iz osnivačkih ugovora, uključujući i glasačka prava predstavnika vlade te države u Savetu Evropske unije.

Ista pravila za sve države članice EU

U Evropskoj uniji i njenim državama članicama, važe ista pravila koja su zajednički utvrđena „na različitosti,, Unije po područjima (npr. poljoprivreda, monetarna unija, carinska politika, zaštita životne sredine...). Sve države članice učestvuju u donošenju propisa i odluka Unije, koji se primenjuju na čitavoj teritoriji EU. Postoji mogućnost da države članice ne učestvuju u

manjem broju politika Unije, kao što je to slučaj s monetarnom unijom u kojoj ne učestvuju Danska, Švedska i Velika Britanija. Kada države članice odluče da ne participiraju u određenim odlukama ili delovima politika EU, one tada nisu dužne da postupaju po njima, pri čemu se pozivaju na princip „fleksibilnosti„ (postepene integracije). Ovaj princip omogućava državama članicama koje nisu spremne, ili nisu trenutno zainteresovane, za produblјivanje saradnje u određenoj oblasti, da odaberu mogućnost neučestvovanja u tome. Ipak, postoje i ograničenja kod prava pozivanja na princip fleksibilnosti (koristi se samo u oblastima koje su izričito navedene u ugovoru), što znači da je tačno precizirano u kojim slučajevima, u koliko država, u kojim oblastima i pod kojim uslovima se ograničenja koriste.

Jednaki standardi u svim državama članicama EU

Unapređenje radnih i životnih uslova u državama članicama, predstavlja jedan od osnovnih ciljeva Unije. Teško je predvideti kada i da li će se u potpunosti izjednačiti životni standardi u svim državama članicama EU, posebno ako se uzmu u obzir zadnja proširenja EU na države Srednje i Istočne Evrope, uključujući i naredna proširenja EU na države Južne Evrope, koje uglavnom imaju niže pokazatelje životnog standarda od proseka EU. Ipak, svaka država članica u krajnjoj instanci, sama određuje tempo napretka svojim znanjem, radom, organizacijom, disciplinom, odgovornošću i stalnim unapređenjem svestrane saradnje.

Podrška ekonomskom razvoju država nečlanica EU

Evropska unija usvaja i sprovodi višegodišnje programe pomoći, kojima pomaže privrednom oporavku i razvoju država koje nisu članice EU. Programi pomoći i podrške sprovode se u skladu sa ciljevima EU, u sklopu politika saradnje između EU i pojedine države ili grupe država. Najčešće su to programi tehničke i finansijske pomoći, koji imaju višestruku namenu (npr. privredni razvoj, strukturno prilagođavanje ekonomije, izgradnja institucija, humanitarna pomoć...). Osim višegodišnjih programa pomoći (programi Komisije EU), Evropska unija u skladu sa prioritetima politike saradnje EU, preko zajmova Evropske investicione banke (finansijske institucije EU) omogućava državama, da dođu do povoljnijih zajmova ili kredita za kapitalna ulaganja, namenjena razvoju i integracijama u EU.

Najveća kazna krivičnog zakonodavstva EU, koju okrivljeni može dobiti

Evropska unija nema jedinstven krivični zakon, tako da je najviša kazna koja se okrivljenom može izreći, definisana krivičnim zakonom svake države članice. Smrtna kazna nije predviđena u zakonodavstvu država članica EU. Veći broj država članica EU je zadržao kaznu doživotnog zatvora, iako se ona u praksi retko izriče.

Proširenje EU

Proširenje Evropske unije predstavlja izraz koji se koristi za proces pristupanja novih država članica u punopravno članstvo. Od svojih početaka, EU je doživela sedam talasa proširenja (1951, 1973, 1981, 1986, 1995, 2004, 2007).

Uslovi ulaska u EU

Svaka evropska država koja poštuje načela slobode, demokratije, ljudska prava i temeljne slobode, kao i vladavinu prava, može zatražiti članstvo u EU pod uslovima: Stabiliteta institucija države kandidata, koje osiguravaju demokratiju, pravnu državu i poštovanje

ljudskih prava i manjina, Postojanja delotvorne tržišne privrede u državi kandidatu, Sposobnosti države kandidata da izdrži tržišnu konkurenciju u Uniji i Sposobnosti preuzimanja obaveza koje proizilaze iz članstva, uključujući sprovođenje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije. Navedeni uslovi poznati su pod nazivom „Kriterijumi iz Kopenhagena,, (usvojeni su na sastanku Evropskog saveta u Kopenhagenu 1993.god.) Osim ovih opštih uslova, temeljni uslovi članstva u Uniji jesu i primena propisa, odnosno pravnih tekovina Zajednice.

Zamena sopstvene valute i obaveza prihvatanja jedinstvenu valute - evro

Jedan od uslova za članstvo u EU, predstavlja sposobnost države kandidata da sledi ciljeve Ekonomske i monetarne unije (EMU) - obaveza prihvatanja zajedničke valute EUR. Ekonomska i monetarna unija je zajednica koja usmerava države članice EU, da usklade ekonomsku i monetarnu politiku (da bi se osigurala stabilnost cena i javnih finansija) i usvoje evro kao zajedničku valutu. Predviđen je vremenski okvir u kojem bi sve države članice EU, trebalo da prihvate zajedničku valutu. 1.januara 1999.god. većina država je prihvatila zajedničku valutu euro i pristupila „evrozoni,, prema ugovoru iz Mاستrihta. U ostalim državama članicama, vodi se kampanja da se to u dogledno vreme učini. Odluka o zameni nacionalne valute zajedničkom valutom ne predstavlja samo političku odluku, već je to izuzetno ozbiljna odluka za državu, koja sa sobom povlači niz posledica za njen privredni i monetarni sistem, koje proizilaze iz ispunjenja kriterijuma za punopravno članstvo u EU i posebno, kriterijuma konvergencije.

Evropa „27,,

Od 1.Januara 2007.godine, Evropsku uniju čine 27 država članica. Sveukupno, blizu 500 miliona ljudi živi na prostoru EU. Vlade država članica održavaju redovne sastanke na svim nivoima, kako bi organizovale i uredile evropsku porodicu naroda. Ovakve ciljeve postižu politikom kompromisa, uzajamnog uvažavanja i tolerancijom. Nijedna država članica, niti njena vlada, ne može biti tretirana drugačije od ostalih u smislu prava i obaveza, ali svakako postoje razlike u pogledu veličine, snage i uticaja. Tela i institucije Evropske unije, ali i same države članice, obezbeđuju da se svi pridržavaju „evropskih pravila igre,, , izbegnu diskriminaciju i nejednakost, uvažavaju razlike i poštuju zakone.

Evropski Savet - zajedničko upravljanje

Evropski savet prema Ugovoru o EU (1992) „daje smernice potrebne za razvoj EU i određuje opšte političke ciljeve EU,,. Evropski savet u pravnom smislu nije telo EU, već skup na najvišem nivou predstavnika država članica (samit EU). Nastao je kroz dugogodišnju praksu međudržavnog dogovaranja, prvi put zvanično pomenut u tzv. Jedinstvenom evropskom aktu 1986.god. (dopuna Ugovora iz Rima 1957). Omogućava stvaranje zajedničkog tržišta, jača ulogu Evropskog parlamenta i unapređuje postupak odlučivanja unutar Saveta ministara EU (uvedeno je pravilo odlučivanja kvalifikovanim većinom). Uvode se i nove oblasti saradnje, stvoreni su i novi temelji saradnje zemalja država članica u oblasti nove spoljne politike. Predsednici država ili vlada država članica EU, sastaju se najmanje dva puta godišnje, kako bi razmotrili sva ključna pitanja značajna za EU. Zaključci sa ovakvih sastanaka, objavljuju se u vidu saopštenja i imaju ulogu smernica za rad institucija EU.

Evropska komisija - zajedničko osmišljavanje i primena zakona

Evropska komisija radi najveći deo svakodnevnog posla u Uniji. Daje predloge odluka i „evropskih zakona“, koje predstavlja Savetu Evropske unije, sprovodi ih i nadzire na čitavoj teritoriji EU. Sprovodi osnivačke ugovore EU i obezbeđuje ostvarivanje interesa EU. Ona je najvažnija izvršna institucija EU. Njeni članovi nazivaju se komesarima ili članovima Kabineta Predsednika Evropske komisije. Promenama koje su najavljene u okviru reforme EU i njenih institucija, nakon novih procesa proširenja EU, prihvaćeno je da svaka država članica ima jednog člana Evropske komisije, što znači da Evropska komisija trenutno ima 27 komesara. Predsednika biraju najviši predstavnici vlada država članica koji su zastupljeni u Evropskom savetu, nakon čega se njegov izbor potvrđuje u Evropskom parlamentu. Ostali članovi Evropske komisije nominuju se od strane vlada država članica tokom konsultacija sa novoizabranim predsednikom. Evropska komisija radi nezavisno od vlada država članica i u njoj je zaposleno oko 15.000 službenika svih profila. Sedište Komisije EU je u Briselu (Belgija).

Savet Evropske unije (Savet ministara) - zajedničko donošenje odluka

Savet EU je najvažnije telo EU, koje ima zakonodavne i izvršne nadležnosti. Čine ga ministri spoljnih poslova ili drugi ministri država članica (u zavisnosti od toga koja je oblast na dnevnom redu), koji donose odluke radi ostvarivanja ciljeva postavljenih Ugovorom o osnivanju EU (donose propise, usaglašavaju ekonomske politike...). Odluke se donose jednoglasno ili kvalifikovanim većinom (glas države članice određen je brojem njenih stanovnika). Sastanci Saveta EU održavaju se jednom mesečno, ali se po potrebi mogu sazvati i vanredno. Povremeno se organizuju i neformalni sastanci ministara EU na kojima se ne donose odluke. Najvažnije odluke se donose na sastancima ministara spoljnih poslova (Savet za opšte poslove) i ministara za ekonomiju i finansije (EKOFIN). Sedište Saveta EU je u Briselu (Belgija), mada se sastanci saveta održavaju i u Luksemburgu.

Evropski parlament - zajedničko oblikovanje politike

Građani država članica mogu direktno uticati na politiku EU, baš kao i u sopstvenim državama, biranjem članova Evropskog parlamenta (neposredno na pet godina). Poslednji izbori održani su u Novembru 2009.god. Uloga Evropskog parlamenta u poslednjim godinama postala je veoma značajna. Od 1993.god. moguće je čak odbaciti zakonske predloge u pojedinim oblastima: kulture, obrazovanja, zdravstva, zaštite životne sredine, zaštite potrošača, zaštite istraživanja... Evropski parlament učestvuje u donošenju propisa putem odlučivanja sa Savetom EU, imenovanju i razrešenju članova Komisije EU, u donošenju godišnjeg budžeta i vrši nadzor u njegovoj primeni. Predstavlja predstavničko telo blizu 500 miliona stanovnika EU. Trenutno ima 785 poslanika iz 27 država članica EU. Poslanici se u Evropskom parlamentu grupišu u zavisnosti od programske ili ideološke bliskosti, nikako prema nacionalnoj pripadnosti. Sedište Evropskog parlamenta je u Strazburu (Francuska), iako se sve veći broj (vanrednih) zasedanja održava u Briselu (Belgija).

Sud pravde evropskih zajednica - zajedničko sprovođenje pravde

Sud pravde evropskih zajednica osigurava da se svako povinuje evropskim zakonima. Predstavlja jedinog ovlašćenog tumača odredaba osnivačkih ugovora EU. Odlučuje o slučajevima koje podnose države članice, institucije EU, kao i pravna i fizička lica. Sedište Suda pravde evropskih zajednica je u Luksenburgu.

Evropski revizorski sud - profera finansijskog upravljanja EU

Evropski revizorski sud vrši reviziju računovodstva i proverava zakonitosti i pravilnosti svih transakcija u EU i njenim institucijama. Sedište Evropskog revizorskog suda je u Luksenburgu.

Evropska centralna banka - ECB

ECB je odgovorna za primenu monetarne politike EU. Deluje zajedno sa centralnim bankama država članica, sa kojima čini Evropski sistem centralnih banaka. Sedište ECB je u Frankfurtu (Nemačka).

Banka za razvoj Saveta Evrope - CEB

CEB je najstarija finansijska institucija EU, jedina sa isključivo socijalnim ciljevima, koja realizuje politiku solidarnosti Saveta Evrope. CEB reaguje na krizne situacije (kao što su elementarne nepogode) i učestvuje u finansiranju projekata usmerenih na poboljšanje životnih uslova i socijalne kohezije u nerazvijenim regionima Evrope (zajmove plasira isključivo u državama članicama Saveta Evrope). Sedište CEB je u Parizu (Francuska).

Evropska investiciona banka - EIB

EIB je finansijska institucija EU (osnovana 1958.god. Rimskim sporazumom istovremeno sa Evropskom ekonomskom zajednicom - EEZ). Finansira projekte na teritoriji Evropske unije, budućim državama članicama i van teritorije EU. Prioritetne kreditne aktivnosti EIB kroz globalne i individualne zajmove su: Regionalni razvoj, ekonomska i socijalna kohezija unutar EU, Ispunjavanje „Inicijative inovacija,, , Ekološka zaštita i poboljšanje kvaliteta života, Priprema država u procesu pridruživanja EU , Razvoj zajednice i politika saradnje u državama partnerima. Definiše politiku za: Finansiranje malih i srednjih preduzeća putem globalnih zajmova i preduzimanja kapitalnih operacija, Transevropski transport i energetske mreže (TEM) i Formiranje ljudskog kapitala.

Evropska banka za obnovu i razvoj - EBRD

EBRD je najveći investitor u regionu EU (osnovana 1991), koji promoviše: Strukturne i sektorske reforme, Konkurenciju, privatizaciju i preduzetništvo, Jačanje finansijskih institucija i vladavinu prava, Razvoj infrastrukture koja podržava privatni sektor, Primenu snažnog korporativnog upravljanja i osetljivost menadžmenta na zaštitu životne sredine.

Unutrašnje tržište EU - zajednički život

Ljudi koji se međusobno dobro poznaju, mogu bolje da žive zajedno. Građani Evrope mogu putovati, živeti, učiti i raditi bilo gde u Evropskoj uniji. Ovo je naročito značajno za mlade ljude, istraživače, naučnike, eksperte... Svako ima šansu da se prijavi ili potraži posao u bilo kojoj zemlji EU. Kvalifikacije za posao i diplome stečene u bilo kojoj državi članici, priznate su u svim državama članicama EU. Svake godine desetine hiljada mladih, tokom svojih studija i obuke učestvuje u programima razmene pod pokroviteljstvom Evropske unije. Putovanje i kupovina su postali jednostavniji za sve građane Unije. Od početka 2003.god. završeno je formiranje evropskog unutrašnjeg tržišta. Granične kontrole su stvar prošlosti i provere, mogu biti izvršene samo u izuzetnim slučajevima, mada sve zemlje članice EU nisu uključene u tzv. „šengenski sistem,, (Velika Britanija, Irska i Danska), kojim su dogovoreni

postepeno ukidanje unutrašnjih graničnih kontrola i uvođenje slobode kretanja za sva fizička lica država potpisnica šengenskog sporazuma (Luksemburg 1985). Zahvaljujući Carinskoj uniji, koja je bila glavno ekonomsko uporište Ugovora o osnivanju Evropske ekonomske zajednice (Rim 1957) na prostoru Evropske unije, svaki građanin države članice EU može u bilo kojoj zemlji, kupiti robu za ličnu upotrebu i vratiti je u svoju državu, bez dodatnih taksa.

Evro (€) - zajedničko sredstvo plaćanja

Danas u državama EU ne moramo da plaćamo svoje želje koristeći različite valute. Od 2002.god. nacionalne valute prepuštene su numizmatičarima. Najvažnija komponenta monetarne unije je evro - valuta koja je važeća u skoro svim državama članicama EU. Mada je bilo mnogo skeptika, jedinstvena valuta uspešno funkcioniše i jača u poređenju s valutama konkurentnih ekonomija. Evropska centralna banka obezbeđuje da evropska valuta ostane čvrsta i stabilna, posebno u odnosu na američki dolar.

Programi za mlade - zajedničko učenje

Evropska unija danas ima 60 miliona mladih, koji pohađaju različite škole u državama članicama, 10 miliona studenata i 7 miliona onih koji uče trgovinu. EU nudi mladima mnogo prilika da upoznaju druge zemlje tokom školovanja, studija ili obuke. Postoje dva programa koja podržavaju obrazovanje: „Socrates,, koji je namenjen školskom i univerzitetskom obrazovanju i „Leonardo da Vinci,, koji pokriva sve razmene i programe usavršavanja i obuke. U okviru programa „Socrates,, funkcioniše i akcioni program EU za razmenu studenata „Erasmus,, koji studentima i profesorima omogućava veću slobodu izbora mesta studiranja i programa studija, a kojim se sufinansira saradnja visokoškolskih ustanova EU. Upravo u okviru ovog programa, insistira se na unifikaciji evropskog visokog školstva, jasnoći nastavnih programa i uzajamnom priznavanju studija. Zemljama zapadnog Balkana, namenjen je program „Tempus,, za sprovođenje reformi u okviru sistema visokog obrazovanja, kao deo opoštog programa pomoći EU privrednom i društvenom restrukturiranju ovih zemalja. Srbija učestvuje u ovom programu od decembra 2002.god. a takođe i u programu „Copernicus,, koji predstavlja okvirni program EU za naučna istraživanja, tehnološki razvoj i ogledne aktivnosti.

Ustav EU

Evropska konvencija sastavljena od 105 predstavnika (od kojih su 72 bili direktno izabrani članovi nacionalnih parlamenata ili Evropskog parlamenta) pripremila je i usvojila evropski ustav kroz transparentan, demokratski proces. Ipak da bi ustav postao pravosnažan, morao je biti ratifikovan u nacionalnim skupštinama država članica EU (tela koja su na sličan način bila izabrana opštim pravom glasa ili referendumom). Postupak pripreme predloga ustavne reforme EU, pokrenut je u belgijskom gradu Lakenu krajem 2001.god., kada je odlučeno da se sazove Konvent o budućnosti Evrope. Konvent je nastojao da na osnovu dosadašnjih pozitivnih iskustva i u skladu sa očekivanjima građana, predloži nov, moderan ustav koji bi obezbedio viši stepen demokracije, transparentnosti i efikasnosti u radu EU. Usvajanjem Predloga ugovora o evropskom ustavu u junu 2003.god. završen je rad Konventa, a Predlog je prosleđen državama članicama na razmatranje i dodatno usaglašavanje u okviru Međuvladine konferencije. Evropski ustav je podeljen u 4 dela. Prvi deo definiše Evropsku uniju, njene vrednosti, ciljeve, nadležnosti, procedure odlučivanja i njene institucije. Drugi

deo sadrži „Povelju o osnovnim pravima,.. Treći deo opisuje politike i funkcionisanje EU, dok četvrti deo sadrži završne odredbe, uključujući procedure za njegovo usvajanje i reviziju. Ustav EU nebi zamenjivao ustave koji već postoje u većini evropskih zemalja. On bi postojao istovremeno sa ustavima koji imaju nacionalne specifičnosti, svoja sopstvena opravdanja i autonomiju. Ustav EU definiše uslove u kojima je EU sposobna da deluje. Evropska unija takođe ima svoj različiti institucionalni sistem (Evropska komisija, Evropski parlament, Savet ministara, Evropski savet, Sud pravde evropskih zajednica...). Kada bude prihvaćen, ustav EU će se primenjivati u celoj Evropskoj uniji i predstavljace rezultat zajedničkog rada, dobrovoljnosti i odluke država članica.

Evropsko državljanstvo - pravo građanstva EU

Evropsko državljanstvo predstavlja dopunu nacionalnom državljanstvu, ne zamenjuje ga već podrazumeva dodatna prava: Pravo na slobodno kretanje i život na teritoriji EU, Pravo glasa i prijavljivanje za izbore za Evropski parlament i lokalne izbore, Diplomatsku i konzularnu zaštitu u trećim državama, Pravo na žalbu Evropskom parlamentu, Na prijavu evropskom ombusmanu (narodnom advokatu koji prima žalbe građana EU u slučajevima kada su im institucije EU povredile ili ugrozile određena prava) i Pravo na oslovljavanje institucija i savetodavna tela Evropske unije na bilo kom od ustavnih jezika EU, kao i na dobijanje odgovora na istom jeziku. Državljanstvo EU - pravo građanstva EU, nije državljanstvo u smislu u kome ovu instituciju poznaje klasična teorija države i prava.

Trnovit put - procedura za prijem u članstvo EU

Da bi neka država postala punopravna članica EU, mora Savetu EU podneti molbu za članstvo, koju prati zahtev sa ocenom usklađenosti u odnosu na „Kriterijume iz Kopenhagena,, (usklađenost države koja podnosi zahtev sa političkim, privrednim i pravnim zakonodavstvom i standardima EU). Molbi za punopravno članstvo predhodi sklapanje i sprovođenje ugovora o pridruživanju (kao pripremna faza). Nakon toga Savet EU traži mišljenje Evropske komisije o molbi za članstvo, koje može biti pozitivno ili negativno. Takvo mišljenje po svojoj prirodi nije obavezujuće. Na osnovu usvojenog pozitivnog mišljenja o molbi za članstvo, Komisija daje predlog Savetu EU da sa konkretnom državom započne pregovore o punopravnom članstvu. Pre početka pregovora između EU i države kandidata, sprovodi se „screening,, (postupak unutar zakonodavstva države kandidata), kojim se utvrđuju oblasti koje treba prilagoditi zakonodavstvu EU. „Screening,, zajedno sprovode država kandidat za članstvo i Evropska komisija. Savet donosi odluku o početku pregovora prostom većinom. Odluka o početku pregovora vezana je uz zaključke Međuvladine konferencije - vlade država članica EU (održava se svake četiri godine radi razmatranja najvažnijih strateških pitanja u Uniji, uključujući i proces proširenja EU). Kad Međuvladina konferencija zaključi da je država kandidat koja je podnela molbu za članstvo, spremna da joj se prizna status kandidata za članstvo i sa njom mogu otpočeti pregovori o pristupanju EU, pokreću se pregovori u roku od 6 meseci od završetka Međuvladine konferencije. Pregovore vodi predsedništvo EU (koje se menja svakih šest meseci) u ime država članica, u saradnji s Evropskom komisijom. Kada se završe pregovori, izrađuje se nacrt ugovora o pristupanju između EU i države kandidata, koji moraju odobriti Savet EU i Evropski parlament. Nakon

toga sledi potpisivanje Ugovora. Da bi on stupio na snagu, potrebna je ratifikacija država članica EU i države kandidata. Zavisno od ustavnopravnog uređenja države kandidata, u državi se može sprovesti i referendum kao jedan od instrumenata ratifikacije. Posle procesa ratifikacije Ugovora o pristupanju i odgovarajuće ceremonije prijema, država kandidat postaje punopravna članica EU.

EVROPSKI PROGRAMI ZA LOKALNE ZAJEDNICE

▪ Evropska budućnost za opštine i regije

Brzo širenje Evropske unije pravi duboke promene evropske političke mape. Ove promene čine okvir buduće stabilnosti i bezbednosti, pospešuju vladavinu prava, ljudska prava i socio-ekonomski prosperitet u Evropi. U velikoj meri ovo se tiče verovanja u iste vrednosti, iste vizije pravednog društva i osnovne demokratske principe. U procesu proširenja EU tokom poslednje decenije, istovremeno se pojačano radilo i na regionalnom i lokalnom nivou u Evropi. S jedne strane ovo je bila reakcija na jačanje centralnih institucija, ali i rezultat veće slobode kretanja i uklanjanja granica. Tako su novi vidovi lokalne ekonomske i političke saradnje postali integralni deo evropske evolucije.

REGIONALNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Evropska politika EU zasniva se na finansijskoj solidarnosti. Trećina ukupnog budžeta EU usmerava se manje razvijenim regionima za ostvarivanje ekonomskog i socijalnog ujednačavanja unutar EU. Od toga 90% čine strukturni fondovi preko kojih se obezbeđuje ravnomerniji razvoj bogatijih i siromašnijih regiona kroz programe pomoći (regionima čiji BDP po glavi stanovnika iznosi manje od 75% evropskog proseka, regionima u procesu socijalno ekonomskog restruktuiranja i regionima pogođenim visokom stopom nezaposlenosti). Regionalnom politikom EU predviđa se obaveza država članica da uvedu administrativnu podelu u skladu sa NUTS klasifikacijom (nomenklatura jedinica za teritorijalnu statistiku). EU naročito insistira na uvođenju NUTS 3 podele, podele na teritorijalne jedinice koje imaju između 150.000 i 800.000 stanovnika, kao uslova da država članica može pristupiti strukturnim fondovima EU. U pregovorima sa budućim državama članicama, Evropska komisija je do sada zastupala stav da organi teritorijalnih jedinica na NUTS 3 nivou, treba da budu izabrani od strane građana i da imaju određenu zakonsku i finansijsku autonomiju. Kao posebna stavka u regionalnoj politici EU, predviđa se obaveza država da donesu višegodišnje planove regionalnog razvoja. Države koje nikada nisu imale tradiciju regionalizma pristupile su formiranju regiona, pre svega da bi obezbedile pristup strukturnim fondovima EU. Na našu sreću, sredstva EU za ujednačavanje regionalnog razvoja nisu dostupna samo državama članicama, već su dostupna i državama u procesu pridruživanja EU.

Komitet regiona i lokalnih vlasti EU

Komitet regiona i lokalnih vlasti EU je institucija koja ima za cilj predstavljanje interesa teritorijalnih jedinica država članica pred organima EU. Svaka država ima svoju kvotu članova Komiteta, koja se kreće od 5 za manje do 24 za veće države. Iako je bilo pokušaja da se Komitet ustanovi kao gornji dom Evropskog parlamenta, dobio je isključivo savetodavnu

ulogu, uz obavezu da bude konsultovan u vezi pitanja koja se odnose na strukturne fondove i politiku kohezije.

Instrumenti regionalne politike EU

Programi i projekti EU za podsticanje razvoja na lokalnom i regionalnom nivou finansiraju se iz instrumenta za ostvarivanje regionalne politike EU. Za države članice EU postoji pet fondova za ostvarivanje regionalne politike: 4 strukturna i Kohezioni fond. Za države kandidate za članstvo u EU finansijski instrumenti, koji ih pripremaju za korišćenje fondova EU jesu: PHARE, ISPA i SAPARD - novi IPA od 2007-2013.god. (pretpristupni fondovi EU). Za države u procesu stabilizacije i pridruživanja EU (PSP) moguće je upoznavanje sa osnovnim principima i logikom funkcionisanja strukturnih fondova kroz INTERREG III, programe susedske saradnje i pojedine projekte u okviru programa CARDS.

Fondovi za ostvarivanje regionalne politike država članica EU

- Fond za regionalni razvoj - ERDF

Ustanovljen 1975.god. kao finansijski najznačajniji strukturni fond koji podstiče: izgradnju infrastrukture (saobraćaj, industrija, životna sredina), razvoj male privrede, zapošljavanje, obrazovanje i zdravstvenu zaštitu.

- Fond za socijalni razvoj - ESF

Ustanovljen 1958.god. i namenjen je rešavanju socijalnih pitanja i sprovođenju programa osposobljavanja za rad nezaposlenih i hendikepiranih kategorija stanovništva. Najvažniji je instrument za smanjenje nezaposlenosti.

- Fond za upravljanje i garancije u poljoprivredi - EAGGF

Ustanovljen 1958.god. i ima dve komponente: deo koji se odnosi na upravljanje - finansira ruralni razvoj i pomoć poljoprivrednicima, dok deo koji se odnosi na garancije - podržava sprovođenje Zajedničke poljoprivredne politike (CAP).

- Finansijski instrument za pomoć ribarstvu - FIFG

Ustanovljen 1993.god. radi finansiranja projekata modernizacije kapaciteta za ribarstvo (brodovi, luke), kao i za unapređenje proizvodnje i marketinga ribarskih proizvoda.

- Inicijative zajednice

U okviru strukturnih fondova 5,35% budžeta izdvaja se za 4 inicijative zajednice (Community initiatives), u okviru kojih se traže zajednička rešenja za specifične probleme: INTERREG III - razvoj prekogranične, transnacionalne i međuregionalne saradnje, URBAN II - za podršku inovacionim strategijama u gradovima i prigradskim područjima, LEADER+ - za podršku ruralnom razvoju kroz lokalne inicijative i EQUAL - za borbu protiv diskriminacije na tržištu rada.

- Kohezioni fond

Specifičan fond ustanovljen 1993.god. sa svrhom pomoći najmanje razvijenim državama članicama EU (čiji BDP iznosi ispod 90% proseka EU). Iz ovog fonda se sufinansiraju najvažniji projekti, saobraćajne infrastrukture u okviru evropske transportne mreže, kao i projekti zaštite životne sredine.

Funkcionisanje strukturnih fondova

Osnovni principi funkcionisanja strukturnih fondova EU su: Fokusiranost na prioritetne ciljeve razvoja, Višegodišnje programiranje, Partnerstvo između Evropske komisije i

vlasti na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou države članice i Sufinansiranje. Prema principu prioriternih ciljeva, postoje tri kategorije država i regiona koji konkurišu za pomoć iz strukturnih fondova EU:

- Cilj 1 - odnosi se na najsiromašnija područja EU gde je BDP od 75% proseka u EU. Države i regioni iz ove grupe primaju najveći deo ukupne pomoći iz strukturnih fondova EU - oko 70%.
- Cilj 2 - odnosi se na industrijska, ruralna, urbana i ribarska područja sa strukturnim problemima.
- Cilj 3 - odnosi se na modernizaciju sistema stručnog osposobljavanja i unapređenja zapošljavanja u svim regionima EU (izuzev obuhvaćenih Ciljem 1).

Države i regioni koji dobijaju sredstva na osnovu jednog cilja, ne mogu dobijati sredstva na osnovu druga dva cilja. Najsiromašniji regioni dobijaju najveća sredstva, dok najbogatiji regioni mogu biti potpuno isključeni. Svaki od 4 strukturna fonda EU finansira višegodišnje programe, koji su u sklopu razvojnih strategija u određenim oblastima. U utvrđivanju razvojnih prioriteta i izboru projekata, lokalne i regionalne vlasti imaju odlučujuću ulogu. Izuzetno je važno izgraditi odgovarajuće upravljačke kapacitete za korišćenje strukturnih fondova EU. Nepotrošena sredstva se vraćaju u budžet EU. Npr. sredstva za 2008.godinu, moraju se potrošiti do 31.Decembra 2010.god. (tzv. pravilo n+2).

Pretpristupni fondovi za ostvarivanje regionalne politike država kandidata za članstvo u EU

Glavni važeći finansijski pretpristupni instrumenti država kandidata za članstvo u EU, jesu međusobno komplementarni programi: PHARE, ISPA i SAPARD (i novi pretpristupni instrument IPA program od 2007-2013.god. - njihova zamena zasnovana na strateškim dokumentima).

- PHARE program - pokrenut 1989.god. sa namenom da pomogne zemljama Srednje i Istočne Evrope u procesu ekonomske i političke tranzicije i institucionalnih reformi. Razvijao se prateći razvoj tranzicionih procesa u pomenutim zemljama i njihove odnose sa EU. Deo programa odnosi se na ekonomsku i socijalnu koheziju i u tom delu se primenjuju pravila funkcionisanja strukturnih fondova EU (priprema za korišćenje fondova ERDF i ESF).
- ISPA program - pokrenut 1999.god. i odnosi se na tri sektora: životnu sredinu, saobraćaj i tehničku pomoć. Funkcioniše po principu kohezionog fonda i direktno finansira projekte koji se odnose na primenu direktiva EU i zahtevaju znatna finansijska ulaganja, kao i saobraćajne projekte koji su direktno vezani za 10 panevropskih koridora.
- SAPARD program - pokrenut 1999.god. radi pomoći državama kandidatima za članstvo u EU, da se pripreme za realizaciju zajedničke poljoprivredne politike EU, posebno u delu koji se odnosi na standarde kvaliteta hrane i zaštitu potrošača, kao i zaštitu životne sredine.
- IPA program - pokrenut od 2007-2013.god. kao zamena za komplementarne programe CARE, PHARE, ISPA, SAPARD, zasnovan na strateškim dokumentima država kandidata za članstvo u EU. Ralog zamene komplementarnih programa predstavlja: Unapređenje efikasnosti programa pomoći, Obezbeđenje bolje koordinacije između različitih projekata i Pojednostavljenje procedura i budžetiranja. IPA korisnici su od 2007.god., države u Procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP) u oblastima: izgradnje institucija i

pomoć u tranziciji i regionalna i prekogranična saradnja, kao i države kandidati za članstvo u EU u oblastima: izgradnje institucija i pomoć u tranziciji, regionalna i prekogranična saradnja, regionalni razvoj, razvoj ljudskih resursa i razvoj ruralnih oblasti.

Programi povezivanja država kandidata za članstvo u EU i država članica EU - INTERREG III

INTERREG inicijativa je u okviru strukturnih fondova EU, pokrenuta 1990.god. sa osnovnim ciljem razvijanja prekogranične saradnje između pograničnih oblasti na unutrašnjim i spoljašnjim granicama EU, koje su zbog svog geografskog položaja često izolovane od glavnih tokova ekonomskog razvoja države. Glavni ciljevi III faze ove inicijative jesu jačanje ekonomske i socijalne kohezije, izbalansiran i održiv razvoj na teritoriji cele EU i teritorijalna integracija sa državama kandidatima za članstvo u EU i drugim graničnim državama. Akcenat je na granicama i pograničnim oblastima između zemalja članica, kao i na spoljnim granicama EU u svetlu poslednjih i budućih proširenja EU. U okviru INTERREG III postoje 3 linije transregionalne saradnje država:

- Linija A - Prekogranična saradnja (67%). Integrisan regionalni razvoj susednih pograničnih regiona, uključujući spoljne granice EU (Neighbourhood Programs - programi za susede) i neke pomorske granice. Prioriteti: urbani i ruralni razvoj, kultura, komunikacione mreže, životna sredina i energetika (posebno obnovljivi izvori energije), saobraćajna infrastruktura i izgradnja institucija.
- Linija B - Transnacionalna saradnja (27%). Usklađena teritorijalna integracija na teritoriji EU. Prioriteti: strategije prostornog razvoja, održivi saobraćaj, briga o kulturnom nasleđu, integracija primorskih regiona, integracija i unapređenje udaljenih regiona.
- Linija C - Međuregionalna saradnja (6%). Unapređenje regionalnog razvoja, kohezivnih politika i mehanizama kroz transnacionalnu/međuregionalnu saradnju.

Saradnja u okviru INTERREG III zasniva se na osnovnim principima funkcionisanja strukturnih fondova EU: zajednička strategija, programiranje i određivanje zajedničkih prioriteta, jedinstvena upravljačka struktura i procedura izbora i realizacije projekta, kao i efikasna koordinacija finansijskih instrumenata za države članice EU i one koje to nisu. Posebno je značajna koherentnost i sinhronizacija izvora finansiranja. Države članice EU finansiraju svoje učešće u INTERREG III iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (ERDF) i iz svojih vlastitih sredstava (princip sufinansiranja), dok države koje nisu članice EU finansiraju svoje učešće u INTERREG III iz vlastitih sredstava i/ili odgovarajućih programa (PHARE, ISPA, TACIS, MEDA, CARDS). Implementacija saradnje na pomenutim principima podrazumeva u punom smislu zajedničke strukture za pripremu programa, izbor aktivnosti, upravljanje i koordinaciju, kao i monitoring i evaluaciju. Partneri treba da definišu precizne uslove i finansijska sredstva za pripremu i funkcionisanje zajedničke strukture.

- Države Zapadnog Balkana koje su u Procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP) od 1999.god., uključene su u prioriteta područja sa ciljem daljeg jačanja procesa u regionu:
 - INTERREG IIIA - Program Italija/Balkan (Prekogranična saradnja između Italijanskih jadranskih regija i graničnih oblasti u državama Zapadnog Balkana).
 - INTERREG IIIB - Program CADSES (Transnacionalna saradnja državnih, regionalnih i lokalnih vlasti šireg geografskog područja - 18 država, među kojima je i Srbija).

- Neighbourhood Programme - Program za susede (Prekogranični programi susedske saradnje država Zapadnog Balkana, među kojima su programi prekogranične susedske saradnje Srbije sa Mađarskom, Rumunijom i Bugarskom).
- Program bratimljenja gradova - pokrenut je 1989.god. na inicijativu Evropskog parlamenta. O uspehu ove inicijative govori činjenica da je u toku 2002.god. Evropska komisija dobila 2.500 prijava za korišćenje sredstava iz ovog programa, kao i da EU tradicionalno svake godine dodeljuje nagradu „Zlatna zvezda bratimljenja,, za 10 projekta koji su najuspešnije promovisali ideju evropskih integracija. U vezi sa ovim programom, za Srbiju je značajno da ovaj program sve više uključuje i gradove iz država koje nisu članice EU. U tim slučajevima saradnja funkcioniše tako da EU pokriva troškove grada iz države članice EU, dok Centralnoevropska inicijativa pokriva troškove „grada pobratima,, u državi koja nije članica EU.
- Program CARDS - je osnovni finansijski instrument EU za pomoć državama Zapadnog Balkana da napreduju u Procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP). Prioriteti finansiranja su: obnova, stabilizacija regiona, pomoć za povratak izbeglica i raseljenih lica, podrška demokratiji, vladavini prava, ostvarivanju ljudskih i manjinskih prava, civilnom društvu, nezavisnim medijima i borbi protiv organizovanog kriminala, razvoj održive tržišno orijentisane privrede, smanjenje siromaštva, jednakost među polovima, obrazovanje i stručno osposobljavanje, životna sredina, regionalna, transnacionalna, međunarodna i međuregionalna saradnja između država korisnica CARDS programa i država EU, kao i drugih zemalja regiona. Za implementaciju CARDS programa i drugih programa pomoći EU u Srbiji, zadužena je Evropska agencija za rekonstrukciju EU - EAR EU. Najvažniji projekti koji su realizovani u Srbiji su: Pomoć za 15 opština istočne Srbije, Pomoć za 11 opština južne Srbije. EAR-EU je pomagala razvoj infrastrukture lokalnih samouprava i privatno javno partnerstvo usmereno na razvoj sistema vodovoda i kanalizacije. Jedan od većih projekata koje je finansirala EU preko EAR je Regionalni socijalno-ekonomski program razvoja, koji je bio usmeren na tri pilot oblasti Srbije: Jablanički i Pčinjski okrug na jugu Srbije, Šumadiju i Pomoravlje u Srednjoj Srbiji i Banat u Vojvodini (finansirane su odgovarajući lokalni projekti usmereni na ekonomski rast ili socijalna poboljšanja: privredni razvoj - preduzetništvo i msp, unapređenje kadrovskih potencijala, razvoj poljoprivrede i sela, infrastrukturni razvoj, zaštita životne sredine i prostorno planiranje). Cilj ovog programa bio je da se u okviru programa razvoja uspostavlja i razvija partnerstvo između lokalnih vlasti, obrazovnih organizacija, privrednih komora, sindikata i udruženja građana.

SAVET EVROPE

Savet Evrope je najstarija politička institucija na Evropskom kontinentu. Osnovana je 1949.god. pre NATO-a i pre Evropske zajednice. Sedište Saveta Evrope je u Strazburu (Francuska). Sve države Evrope su članice Saveta Evrope osim Belorusije, koja još uvek nema status člana. Savet Evrope fokus svojih aktivnosti usmerava na: praćenje stanja ljudskih prava (naročiti u zemljama bivšeg komunističkog bloka), podršku zemljama Srednje i Istočne Evrope u konsolidaciji političkih, pravnih, ekonomskih i ustavnih reformi, prenošenje praktičnog znanja u oblastima ljudskih prava, lokalne demokratije, obrazovanja, kulture i zaštite životne sredine. Danas je Savet Evrope najpoznatiji po svojim pravno obavezujućim sporazumima i konvencijama, kojih ima čak 160 i od kojih su mnoge otvorene i za pristupanje

država nečlanica, kao i po preporukama koje pokrivaju širok krug oblasti od pravnih pitanja do kulture i sporta.

Evropska povelja o lokalnoj samoupravi

Evropska povelja o lokalnoj samoupravi usvojena 1985.god. u Strazburu (Francuska), jedan je od najvažnijih dokumenata Saveta Evrope, kojim se utvrđuju osnovni principi lokalne demokratije. Značaj povelje je utoliko veći, jer je ona svim bivšim državama bivšeg komunističkog bloka služila kao vodilja pri reformi njihovih sistema lokalne samouprave, a danas se prema njoj procenjuje stanje lokalne demokratije i u zemljama u tranziciji i u zemljama Zapadne Evrope.

Evropska okvorna konvencija o prekograničnoj saradnji teritorijalnih zajednica ili vlasti

Drugi značajan dokument koji je pripremljen u okviru Saveta Evrope je Evropska okvirna konvencija o prekograničnoj saradnji teritorijalnih zajednica ili vlasti usvojena 1980.god. u Madridu (Španija), kao ključni dokument Saveta Evrope u oblasti regionalne saradnje. Njen poseban kvalitet je u tome što sadrži niz modela sporazuma, kao što su oni o zaštiti životne sredine, ekonomskom razvoju, obrazovanju i ustanovljavanju i institucionalizaciji prekogranične saradnje. Trenutno se u okviru Saveta Evrope razmatra više veoma važnih konvencija: Nacrt povelje o planskim regionima, Nacrt Evropske povelje o regionalnoj samoupravi i Nacrt povelje o građanskim pravima i odgovornostima.

Kongres lokalnih i regionalnih vlasti - CLRAE

Važnost koja se u okviru Saveta Evrope pridaje lokalnoj samoupravi, najbolje se ogleda u činjenici da u njegovom okviru deluje Kongres lokalnih i regionalnih vlasti (CLRAE). Kongres je ustanovljen 1994.god. sa ciljem da kao konsultativno telo zameni Stalnu konferenciju lokalnih i regionalnih vlasti Evrope. Sastoji se od Veća lokalnih vlasti i Veća regiona. Možda je najveća uloga Kongresa to što on predstavlja mesto okupljanja i koordinacije različitih nivoa vlasti, asocijacija i ekspertskih i drugih organizacija, koje se bave lokalnom samoupravom (svestran pristup pitanjima lokalne i regionalne demokratije). Organizacije koje okuplja Kongres u okviru Evropske mreže organizacija, koje pružaju obuku u oblasti lokalnih i regionalnih vlasti su:

- ENTO - deluje pre svega u državama Srednje i Istočne Evrope, podstičući saradnju među centrima za obuku i njihovo povezivanje radi razmene iskustva i materijala za obuku.
- Agencije za lokalnu demokratiju - Agencije za lokalnu demokratiju su pokrenute 1993.god. kao deo mirovnog procesa u bivšoj Jugoslaviji i predstavljaju partnerstva između lokalnih vlasti iz različitih regiona Evrope. Cilj agencija je promovisanje poštovanja ljudskih prava i demokratije, prekogranične saradnje, međukulturnog dijaloga i lokalnog razvoja. Gradovi u kojima agencije deluju jesu Ohrid, Prijedor, Tuzla, Zavidovići, Osijek, Sisak, Niš, Subotica i Nikšić. Na osnovu inicijative Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti 1999.god. je osnovana Asocijacija agencija lokalne demokratije sa ciljem da koordinira aktivnostima agencija i pomogne im u prikupljanju sredstava i sprovođenju njihovih aktivnosti.
- Evroregioni - Evroregioni predstavljaju oblik prekogranične saradnje koji u poslednje vreme postaje veoma popularan i to naročito u Srednjoj i Istočnoj Evropi. Važno je

napomenuti da evroregioni koji nastaju udruživanjem teritorija jedinica u pograničnim oblastima dve ili više država, ne predstavljaju novi oblik vlasti u tim oblastima. Naprotiv, udruživanjem se stvaraju mehanizmi za uspostavljanje saradnje i promovisanje zajedničkih interesa oblasti koje se udružuju. U najvećem broju slučajeva, evroregioni nastaju tako što se zainteresovane pogranične opštine u svakoj od država koje učestvuju u projektu prvo organizuju u posebno udruženje, a zatim udruženja iz susednih zemalja organizuju prekograničnu saradnju, ponekad osnivajući i poseban sekretarijat koji administrativno opslužuje tu saradnju. Zanimljivo je to što se status nekih evroregiona utvrđuje i međunarodnim ugovorima, dok su neki neprofitne organizacije, a neki uopšte i nisu pravna lica. Nema ni pravila da saradnja mora biti među istim nivoima vlasti u različitim državama - poznati su slučajevi kada jedan region obuhvata u jednoj državi okruge, a u drugoj opštine ili provincije. U praksi ima slučajeva da je i sama država (npr. Luksemburg) članica jednog evroregiona. I u domenima saradnje postoje znatne razlike. Dok se neki evroregioni u saradnji zaustavljaju na razmeni informacija i konsultacijama, drugi su razvili kapacitete da sprovedu i određene projekte.

ORGANIZACIJA ZA EVROPSKU BEZBEDNOST I SARADNJU - OEBS

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju - OEBS danas okuplja države iz Evrope, Centralne Azije, Kavkaza i Severne Amerike. OEBS se bavi širokim spektrom pitanja bezbednosti, uključujući preventivnu diplomatiju, ljudska prava, posmatranje izbora, ekonomsku bezbednost i zaštitu životne sredine. Misija OEBS-a u Srbiji usmerena je na savetovanje i obezbeđivanje pomoći različitim nivoima vlasti, pojedincima i organizacijama u razvoju demokratskih institucija, sa naglaskom na pomoći u restrukturiranju policije i pravosuđa.

Program podrške opštinama

U fokusu OEBS-ovog programa pomoći opštinama u Srbiji, jeste obuka novoizabраних funkcionera lokalnih samouprava za primenu novog Zakona o lokalnoj samoupravi (aktivnosti skupštine opštine). Ovim programom obuhvaćena je obuka za novoizabrane odbornike o ulozi skupštine opštine i samih odbornika u lokalnoj samoupravi, o odnosima sa medijima i etici u obavljanju javne funkcije, kao i zaštiti ljudskih i manjinskih prava u lokalnoj samoupravi.

REGIONALNE INICIJATIVE

Pakt za stabilnost u Jugoistočnoj Evropi

Pakt za stabilnost u Jugoistočnoj Evropi donet je u junu 1999.god. kao deo nastojanja međunarodne zajednice da razvije dugoročnu strategiju prevencije sukoba u tradicionalno konfliktnom regionu Jugoistočne Evrope (obuhvata države: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Makedoniju, Moldaviju, Rumuniju, Srbiju i Crnu Goru). Više od 40 država i međunarodnih organizacija angažovalo se na pružanju podrške državama u regionu u njihovom nastojanju da učvrste mir u regionu, demokratiju, poštovanje ljudskih prava i

ekonomski napredak. Od važnih aktivnosti Pakta vezanih za lokalni i regionalni nivo, važno je pomenuti i rad na stvaranju interaktivne baze podataka o partnerstvima između lokalnih samouprava i regiona, kao i pripremu analize sa preporukama za akciju o prekograničnoj saradnji između lokalnih i regionalnih vlasti u jugoistočnoj Evropi.

Proces stabilizacije i pridruživanja - PSP

Kako bi se unapredila politika regionalnog pristupa u regionu Zapadnog Balkana Komisija EU je predložila 1999.god, formiranje Procesa stabilizacije i pridruživanja (PSP) za države Zapadnog Balkana (obuhvata države: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Makedoniju, Srbiju i Crnu Goru). Proces stabilizacije i pridruživanja država Zapadnog Balkana Evropskoj uniji, jednako se primenjuje na sve države, osim razlika u konkretnim uslovima. Državama potpisnicama PSP daje se status potencijalnog člana EU. Ciljevi PSP su: Politička stabilizacija, Liberalizacija trgovine, Razvijanje regionalne saradnje i Harmonizacija (usklađivanje) pravnog i institucionalnog sistema država. Definisani su koraci ka članstvu država potpisnica ka EU: Osnivanje konsultativne radne grupe EU-država ZB, Studija izvodljivosti, Pregovori o pridruživanju, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanj (SSP), Ratifikacija SSP , Zahtev za pristupanje države u članstvo EU i sticanje statusa države kandidata, Ratifikacija statusa države kandidata (prihvatanje kandidature), Pregovori o pristupanju države kandidata, Ugovor o pristupanju države članice EU, Ratifikacija Ugovora o pristupanju države članice EU.

NALAS

Jedan od konkretnih doprinosa Pakta za stabilnost je ustanovljavanje Mreže asocijacija lokalnih vlasti u Jugoistočnoj Evropi (NALAS). Udruženja lokalnih samouprava (nalik Stalnoj konferenciji gradova i opština u Srbiji) imaju važnu ulogu u razvijenim zemljama i sve više dobijaju na značaju i u zemljama u tranziciji. U državi kojoj je nacionalno udruženje lokalnih vlasti dobro organizovano, obavljaju se dve osnovne aktivnosti: pružanje usluga svom članstvu (obuka opštinskih funkcionera i službenika, informisanje, koordiniranje donatorskom pomoći...) i zastupanje interesa lokalnih vlasti u odnosima sa centralnom vlašću (pregovori oko sredstava za finansiranje opština, iznošenje stanovišta lokalnih samouprava o zakonskim projektima koji se tiču gradova i opština...). Imajući u vidu rezultate NALAS-a Kongres lokalnih i regionalnih vlasti je 2001.god. usvojio Rezoluciju kojom se naglašava njegov značaj i nada da će NALAS od mreže prerasti u Uniju asocijacija lokalnih vlasti u Regionu.

Centralnoevropska inicijativa - CEI

Centralnoevropska inicijativa (CEI) je nastala 1989 god. kao međuvladin forum za političku, ekonomsku i kulturnu saradnju među 17 država članica (Albanija, Austrija, Belorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Hrvatska, Češka, Slovačka, Mađarska, Italija, Makedonija, Moldavija, Poljska, Rumunija, Srbija i Crna Gora). Od 1.Maja 2004.god. 7 država članica CEI je u članstvu EU. Delovanje u oblasti prekogranične saradnje je za CEI postalo naročito aktuelno nakon poslednjih proširenja EU. U tom kontekstu, CEI je u sklopu pripreme za svoje aktivnosti u ovoj oblasti u narednom periodu, pristupila izradi pregleda prekogranične saradnje u državama članicama.

Program razvoja lokalne ekonomije i zapošljavanja - LEED

Dobar primer za novu orijentaciju jeste i saradnja CEI i OECD (Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj) na LEED programu. U fokusu ovog programa jesu identifikacija, analiza i promovisanje inovacija u oblastima lokalnog razvoja i socijalne ekonomije.

ZNAČAJNI EVROPSKI PROGRAMI

Asocijacija evropskih pograničnih regiona

Asocijacija evropskih pograničnih regiona osnovana je 1971.god. na inicijativu 10 regiona, šest godina nakon što se ideja o osnivanju ovakve asocijacije začela na međunarodnoj konferenciji o regionima održanoj u Bazelu (Švajcarska). Kao ciljevi ove asocijacije postavljeni su: Angažovanje u rešavanju prekograničnih problema, Pripremanje i sprovođenje zajedničkih projekata i kampanja kao i zajednički nastup prema donatorima, Organizovanje skupova o prekograničnoj saradnji i Obaveštavanje evropskih političkih organa i javnosti o ovoj problematici.

Skupština evropskih regiona

Skupština evropskih regiona osnovana je 1987.god. Ova organizacija je istovremeno i politički forum regiona Evrope, čiji su ciljevi: razvoj demokratije, solidarnost i međuregionalna saradnja. Jedan od najvažnijih dokumenata Skupštine evropskih regiona je Strategija 2000 za regione Evrope.

Savet evropskih opština i regiona - CEMR

Savet evropskih opština i regiona (CEMR) je osnovan 1951.god. na inicijativu grupe gradonačelnika iz različitih država Evrope. Pored omogućavanja razmene iskustva među članicama, cilj organizacije je da obezbedi odgovarajuće mesto gradovima i regionima u kreiranju novog evropskog poretka.

Eurocities

Eurocities predstavlja organizaciju koja okuplja velike urbane centre Evrope. Osnovni su joj ciljevi da problemi velikih gradova uvek dobiju odgovarajući tretman u evropskim forumima. Ovo se naročito postiže kroz zastupanje interesa gradova pred organima EU. Pored toga, Eurocities se angažuje na razmeni iskustava između gradova koji su u članstvu organizacije i na njihovom umrežavanju po različitim osnovama.

Fondacija za ekonomiju i održivi razvoj regiona Evrope - FEDRE

Ciljevi FEDRE su da: omogući promociju urbanih i ruralnih regiona, gradova i preduzeća, naglasi regionalnu dimenziju političkih i ekonomskih aktivnosti u Evropi, podstakne saradnju među evropskim regionima, a naročito na liniji istok zapad.

SARADNJA SRBIJE I EVROPSKE UNIJE

▪ Dokle smo stigli?

Srbija je u Državnoj zajednici sa Crnom Gorom, započela celovit strateški pristup Evropskoj uniji, sa godinom dana zaostatka 2000.god. u odnosu na ostale države Zapadnog Balkana u

sklopu Procesu stabilizacije i partnerstva (PSP - 1999.god.), čime je dobila status potencijalne članice EU. Dinamiku tranzicije i integracije usporavaju politički sukobi vlasti i opozicije oko prioritarnih strateških i razvojnih ciljeva Državne zajednice SCG, tako da je Studija o izvodljivosti urađena i predata EU tek u Aprilu 2005.god. (poslednja država u PSP ZB: Makedonija 1999, Hrvatska 2000, Albanija i Bosna i Hercegovina 2003). Slede aktivnosti SCG koje se moraju pojedinačno predstaviti, kako bi se realno sagledala dinamika nastavka Procesu stabilizacije i partnerstva SCG - EU.

10. 10. 2005. Početak pregovora SCG - EU o stabilizaciji i pridruživanju objavili su, na svečanosti u Beogradu, predsednik Državne zajednice SCG Svetozar Marović, premijeri Vojislav Koštunica i Milo Đukanović, evropski komesar Oli Ren i Dejvid Gauen, ambasador Velike Britanije, koja je tada predsedavala Evropskom unijom.

07. 11. 2005. Pregovori su počeli sastankom pregovaračkih timova SCG i EU u Beogradu. Delegaciju SCG predvodio je šef diplomatije Vuk Drašković.

05. 04. 2006. Pregovori su nastavljeni, takođe u Beogradu, jer je Brisel procenio da je SCG ostvarila napredak u saradnji sa Haškim Tribunalom. Uslov za nastavak pregovora - „puna saradnja,, SCG sa Haškim Tribunalom.

03. 05. 2006. Pregovori su suspendovani odlukama Evropske komisije i Saveta ministara EU, zbog toga što zvanični Beograd nije ostvario traženi stepen saradnje sa Haškim Tribunalom i što je optuženik Ratko Mladić još na slobodi. Odluci je prethodio negativno intonirani izveštaj haške tužiteljke Karle del Ponte. Ostavku zbog prekida pregovora podneo je samo potpredsednik Vlade SCG Miroljub Labus. Vlada Srbije je jula 2006.god. usvojila Akcioni plan za okončanje saradnje sa Haškim Tribunalom.

01. 06. 2007. Dan nakon hapšenja i izručenja haškog optuženika Zdravka Tolimira, evropski komesar Oli Ren saopštio je da će pregovori biti obnovljeni. Ubrzo potom haška tužiteljka Karla del Ponte, dala je pozitivnu ocenu saradnje (obzirom da je Crna Gora napustila Državnu zajednicu, nastavlja pregovore sa EU samostalno, kao i Srbija).

13. 06. 2007. Održan je prvi sastanak u okviru obnovljenih tehničkih pregovora. Za tri meseca održano je pet sastanaka, na čelu delegacije Vlade Srbije bio je potpredsednik Božidar Đelić.

10. 09. 2007. Delegacije EU i Srbije usaglasile su u Briselu tekst Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

07. 11. 2007. SSP je parafiran, ali su se Holandija i Belgija protivile njegovom potpisivanju, zahtevajući „punu saradnju“ Srbije sa Haškim Tribunalom.

28. 01. 2008. EU je ponudila Srbiji, Prelazni trgovinski sporazum (PTS). Potpisivanje je zakazano za 7. februar, ali je odloženo zbog nesuglasica u Vladi Srbije, na liniji DSS i NS - DS i G17 plus.

29. 04. 2008. Savet ministara EU doneo odluku o potpisivanju SSP, što se i dogodilo kasnije istog dana, na ceremoniji u Briselu. Sporazum su potpisali u ime Srbije Božidar Đelić i u ime Evropske unije komesar Oli Ren i Dmitrij Rupel, šef diplomatije Slovenije, zemlje koja je predsedavala EU. Primena SSP i PTS je „punom saradnjom,, Srbije sa Haškim Tribunalom, uz procenu Saveta ministara EU.

09. 09. 2008. Skupština Srbije je usvojila Zakon o potvrđivanju SSP.

17. 11. 2008. Vlada Srbije, na predlog premijera Mirka Cvetkovića, odlučila je da od 1. januara 2009.god. počne jednostranu primenu Prelaznog trgovinskog sporazuma.

04. 06. 2009. Haški tužilac Serž Bramerc saopštio je na sednici SB UN da je zadovoljan saradnjom Srbije sa Haškim Tribunalom.

14. 11. 2009. Evropska komisija je pozvala Savet ministara EU da omogući punu primenu Prelaznog trgovinskog sporazuma. Argumenti: Jednostrana primena Prelaznog trgovinskog sporazuma od strane Srbije, rešenost u sprovođenju reformi i visok nivo saradnje sa Haškim Tribunalom.

30. 11. 2009. Savet ministara EU je usvojio odluku o ukidanju šengenskih viza građanima Srbije, Crne Gore i Makedonije. Odluci su prethodile pozitivne preporuke Evropske komisije i Evropskog parlamenta.

07. 12. 2009. Savet ministara je odlučio da EU počne s primenom Prelaznog trgovinskog sporazuma od 1. januara 2010.god., zbog Bramercovog pozitivnog izveštaja. Odluka o deblokadi SSP odložena za jun 2010.god., kada će Bramerc podneti novi izveštaj, ili pre toga, ako Ratko Mladić bude uhapšen.

19. 12. 2009. Stupio je na snagu bezvizni režim EU prema Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji.

19. 12. 2009. Vlada u Beogradu je odlučila da će se Srbija kandidovati za članstvo u EU.

22. 12. 2009. Predsednik Boris Tadić uručio je u Stokholmu premijeru Švedske kao zemlje koja predsedava EU Fredriku Rajnfeltu, zvanični zahtev Srbije za članstvo u Evropsku uniju.

Čin podnošenja srpske kandidature za članstvo u EU predstavlja krunu četvorogodišnjih pregovora Beograda i Brisela u Procesu stabilizacije i pridruživanja. Put Srbije u njenom napretku ka članstvu u EU, imao je dva ozbiljna krizna trenutka - jednogodišnji prekid pregovora (2006-2007) zbog nezadovoljstva unutar EU stepenom saradnje Beograda sa Haškim Tribunalom za ratne zločine i problemi unutar vlade premijera Vojislava Koštunice (početak 2008), koji se protivio potpisivanju SSP zbog „podrške EU,, nezavisnosti Kosova.

Pregovore sa Evropskom unijom od Juna 2007.god. vodile su tri Vlade Srbije, dve s Koštunicom na čelu i treća koju predvodi Mirko Cvetković. Odlučujući napredak dogodio se nakon pobede Borisa Tadića na predsedničkim izborima, Februara 2008.god. i formiranja vladajuće koalicije ZES-SPS, nakon parlamentarnih izbora u Maju 2008.god.

Još 8 koraka na putu Srbije do Evropske Unije!

- Odluka Saveta ministara EU da od Evropske komisije zatraži mišljenje o kandidatu,
- Mišljenje Evropske komisije,
- Država dobija status kandidata za članstvo EU ako je mišljenje pozitivno,
- Savet ministara EU konsenzusom donosi odluku o početku pregovora o članstvu,
- Pregovori sa svim državama članicama EU o 35 oblasti (usklađenost domaćeg zakonodavstva),
- Potpisivanje sporazuma o članstvu između Srbije i EU,
- Ratifikacija sporazuma o članstvu u EU,
- Odluka o članstvu u EU.

Šta još Srbija treba da uradi na putu do punopravnog članstva u EU?

- Dovršetak saradnje sa Haškim Tribunalom za ratne zločine,
- Dosledna primena Prelaznog trgovinskog sporazuma sa EU,
- Ukidanje kontrole stranaka nad poslaničkim mandatima (blanko ostavke),
- Izborne zakone promeniti u skladu sa evropskim standardima,
- Dosledna primena donetih zakona,
- Regionalizacija i decentralizacija (vraćanje imovine lokalnim samoupravama),
- Reforma državne uprave (doneti osnovne zakone o upravnom postupku, upravnim sporovima, ažurirati akcioni plan za sprovođenje strategije reforme, uvesti kontrolu korupcije u državnoj upravi),
- Veća efikasnost Skupštine Srbije, povećanje uloge poslanika u pripremi i donošenju zakona,
- Bolji uslovi za rad nezavisnih regulatornih tela,
- Bolja saradnja sa Euleksom (posebno u severnom delu Kosova),
- Veća civilna kontrola službi bezbednosti,
- Kriterijumi za izbor sudija nisu u skladu sa preporukama venecijanske komisije Saveta Evrope (postoji rizik dugoročne politizacije sudstva),
- Iskoreniti sistemsku korupciju, najosetljivije oblasti su javne nabavke, raspolaganje budžetom, izdavanje dozvola.

Najvažnije srpsko pitanje: Kada će Srbija u EU?

Proces tranzicije i integracije Srbije u EU ima svoju specifičnost. Za razliku od svih drugih eksosocijalističkih i tranzicionih država u Evropi, koje su odmah nakon pada Berlinskog zida, prihvatile izazove integracije u EU, u Srbiji proevropska opredeljenost političkih i društvenih elita gotovo da nije ni postojala tokom devedesetih godina. Ni posle 5. oktobra, sa izuzetkom vlade Zorana Đinđića, ta orijentacija se nekako ustalila, ali nije postala dominantna. Put Srbije ka EU uslovljavan je nacionalnim interesima.

Proces evropske integracije Srbije suštinski započinje tek početkom 2001. godine posle formiranja Vlade Srbije koju je vodio Premijer Zoran Đinđić i koja je kao jedan od svojih prioriteta imala, brzo menjanje Srbije i njeno pripremanje za skori prijem u članstvo Evropske unije. Ovaj proces je usporen nakon što je 2004. godine formirana prva vlada Premijera Vojislava Koštunice. Otud je, pored pitanja o mogućnosti da Srbija postane članica Evropske unije 2018.godine, važno da povedemo raspravu i o tome - Zašto danas ne možemo da govorimo o 2012.godini ili 2014.godini, kao godini mogućeg učlanjenja i koji su akteri odgovorni za ovoliko odlaganje i usporavanje? A odlaganje se nesumnjivo dogodilo, bez

obzira na to koliko se optimisti nadali da će Srbija već 2014.godine, biti punopravna članica Evropske unije.

Kada govorimo o 2018.godini kao realnoj godini punopravnog članstva Srbije u EU, naravno pod uslovom da više ne bude kočenja, procedura je jasna. Ukoliko bi političko vođstvo države postupalo odgovorno u koracima koji nas čekaju, postoji realna šansa da postanemo punopravni deo EU 2018.godine. Takvu procenu daju, kako naši najbolji stručnjaci za evropske integracije, tako i ambasadori i visoki predstavnici EU, koji veoma dobro znaju koliko je to dug i komplikovan put. Ubrzati se ne može ni pored najbolje njihove volje, ni našeg šampionskog raspoloženja.

Da bi se ostvarila prognoza o 2018.godini kao godini našeg ulaska u EU, potrebna je odgovornost koja podrazumeva, mobilizaciju svih državnih institucija, pre svega ministarstava i parlamenta, koji u dogovoru moraju efikasno donositi i adekvatno primenjivati zakone. Ali potrebna je i mobilizacija čitavog društva i nevladinog sektora. Mora se raditi na podizanju svesti građana o tome šta znači članstvo u EU i kakve su to vrednosti. Bez uticaja građana i slobodnih medija, neće se same od sebe izgraditi čvrste institucije, produbiti demokratija, ojačati kontrola izvršne vlasti i konkurencija u privredi, niti će se ukinuti sveopšta politizacija, koja je jedan od glavnih uzroka korupcije.

Srbija ne može zbunjena brzo prema Evropskoj uniji. Mora biti rešen problem saradnje sa Haškim Tribunalom i društvu saopštena istina o zločinima, moramo pobediti politike koje su popularne, jer su sada na svoj populizam navukle i masku prihvatanja evropskog puta. Sada svi javno ponavljaju da su za Evropu, ali ispod toga nema nikakvog sadržaja, evropskih vrednosti, ni spremnosti da se građanima saopšti šta treba da se uradi da bi se u Srbiji evropski živelo. Nije dovoljno samo reći, da smo sada svi za Evropu.

Ima još mnogo toga što treba činiti. Ako se geostrateški posmatra put Srbije ka EU i sagledavaju pojedini ključni pokazatelji, presudni momenti, koji potvrđuju našu rešenost za EU ili pak, osnažuju sumnje - Da li smo na dobrom putu? U ovom momentu odgovor će dati hapšenje Ratka Mladića i Gorana Hadžića. Ako se to ne dogodi veoma brzo, odmah možemo krenuti da računamo, za koliko smo odložili tu magičnu godinu, u kojoj će Srbija postati punopravni član evropske porodice država. Za sada neka ostane ta 2018.godina.

Evropska porodica i Srbija - perspektive

Projekat Evropske unije doživeo je težak, ali sigurno ne i konačan poraz sredinom 2005.godine, koji je imao negativne posledice po ceo Kontinent, pa i evropsku budućnost Srbije. Francuzi, koji već decenijama sa Nemcima formiraju tandem koji gradi Novu Evropu, glasali su protiv usvajanja Ustava Evrope, koji ne može biti usvojen, ako bilo koja članica EU glasa protiv. Koju nedelju kasnije, isto opredeljenje pokazali su i stanovnici Holandije. Ironiju predstavlja činjenica da je ideja o pisanju Ustava Evrope prvobitno potekla baš iz Francuske, jer se baš tamo mislilo da je vreme da Evropska unija postane globalni politički lider, posle ekonomskog uspeha evra i značajnog proširenja ka Istoku, što je dovelo do priključenja novih država članica čija su privreda i istorija dosta različite od prvobitne šestorice koja je formirala Uniju. Ideja je bila da se EU ojača, konsoliduje i afirmiše kao politički projekat, sve u cilju da

se ne svede samo na jednu od najuspešnijih carinskih unija u istoriji čovečanstva. Sve je ukazivalo na neophodno ponovno pregovaranje o novom tekstu Ustava Evrope, koji bi obezbedio solidnu većinu u novoj rundi ratifikacije ili glasanja unutar svih država članica EU. Za nas su svakako bila najznačajnija tri pitanja: Šta će biti sa Ustavom Evrope? Kakve su posledice ovog poraza za ceo evropski projekat? Gde je u svemu tome Srbija?

Čuli su se jasno i glasno razni snažni strahovi „starog“, Zapada da se proširenje EU i sam Ustav Evrope, ne rade na dobrobit onih koji su sagradili Uniju svojim znanjem, već da odgovara onima koji su tek ušli u EU ili bi želeli da joj se pridruže. Sve se pomešalo u glavama evropljana, tako da su mnogi glasali delimično, da bi kaznili svoju vladu zbog visoke stope nezaposlenosti. Može se reći, da se pokazala volja „malog čoveka“, i želja, da se njegov glas čuje. Zahuktala evropska konstrukcija je, htela to ili ne, dobila kroz ovo glasanje lekciju demokratije, skupu ali možda i spasonosnu za dalji razvoj Nove Evrope. Novi tekst Ustava Evrope morao bi da odgovori na mnogobrojna pitanja, koja su se javila tokom debate širom Evrope. Evropa je pokušala da iskoristi momenat krize, kako bi evropski projekat približila problemima svih ljudi na starom kontinentu. Tako je dalje proširenje Unije, naročito prema državama Zapadnog Balkana, postalo manje kontroverzno. Na duži rok, ovakva dešavanja u EU su mogla povoljno uticati na pridruživanje Srbije evropskoj porodici, ali na kraći i srednji rok, Srbija je bila na čistom gubitku. Prvo, Evropska unija se mnogo više bavila sama sobom, to je uvidela i Hrvatska koja je bila spremnija od Bugara i Rumuna (koje su postale države punopravne članice EU pre Hrvatske), a Srbija bi samo smetala, smeštena u nekom pregovaračkom uglu EU. Drugo, budžet Unije (2007-2013) smanjen je, jer je planirano značajnije manje novca za nove države članice EU, sviđalo se to nama ili ne. Treće, brzina integracija novih članica, sigurno je usporena bar nekoliko godina.

Najzad, vrhunac procesa modernizacije EU koji traje čitavu jednu deceniju i koji bi trebao da efikasnije usmeri globalni uticaj Evrope (01.01.2010. primena Lisabonskog sporazuma), predstavlja izbor evropskih lidera na nove funkcije EU - Hermana van Rompeja za prvog predsednika EU i lejdi Ketrin Ešton za šefa diplomatije i potpredsednika Komisije EU (Novembar 2009). Ovakav izbor odražava potrebu da se izbalansira uticaj velikih i malih članica EU, funkcije podele između dve najsnažnije političke grupacije i da se obezbedi da na jedan od najviših položaja bude izabrana žena. Razvoj pozitivnih događaja unutar Evropske unije, predstavlja dobru vest i daje novu šansu državama Zapadnog Balkana, jer otvara put za brži proces evrointegracija. Iako je suviše rano govoriti kada će ovaj region ostvariti ambicije o pridruživanju Uniji, imenovanjem novih funkcionera EU, Zapadni Balkan dobio je „direktne sagovornike“, od čega će sve države u regionu imati koristi. Konačno prevazilaženje institucionalne krize Unije, koja je počela još u maju 2005.god., kada su birači u Francuskoj i Holandiji na referendumu odbacili predlog ustava EU, označila je uklanjanje prepreke za članstvo Zapadnog Balkana, koji je u teškom položaju jer je okružen državama koje su se u proteklom periodu pridružile Evropskoj uniji. Upavo tada, Evropski komesar za proširenje EU Oli Ren je u Evropskom parlamentu, obrazložio Strategiju proširivanja Evropske unije, koju je izradila Evropska komisija, pri čemu je dobijena podršku evropskih

poslanika za opšti stav, da države Zapadnog Balkana trebaju biti sastavni deo evropske dvadesetsedmorice, čim ispune nužne uslove.

Nekako, dok se ceo svet borio sa globalnom ekonomskom krizom, koja je pogađala evrozonu i Srbiju, stvarajući neviđenu recesiju posle Drugog svetskog rata, Srbija je sa svojom krhkom ekonomijom i ne baš stabilnom politikom, skupila dovoljno snage i hrabrosti. Podnela je zahtev za kandidaturu i punopravno članstvo u EU - 22.decembra 2009.godine, čime je započela novu eru i etapu evropskih integracija. Za dobijanje statusa kandidata ostaje nam jedan (onaj isti) uslov, koji moramo predhodno ispuniti - „puna saradnja,, sa Haškim Tribunalom za ratne zločine. Ukoliko nastavimo punu saradnju, odradimo sve reforme koje su pred nama i sve ono što očekuje Evroska komisija od države članice, onda bi u nabržem mogućem koraku mogli da dobijemo status kandidata do kraja 2010. godine ili u toku naredne 2011.godine. Velika većina, dvadesetak i više država članica, podržava Srbiju na ubrazanom putu ka EU i smatra da je vreme da krenemo dalje. Uprkos tome što neke zemlje smatraju da nije baš sada pravi trenutak za predaju kandidature, generalno stvari za Srbiju stoje dobro. Predsednik i Vlada Srbije su odabrali najpovoljniji trenutak i podneli zahtev za kandidaturu i punopravno članstvo Srbije sa evropskom porodicom naroda, čime je Evropskoj uniji stavljeno do znanja da je članstvo u EU prioritet prioriteta u Srbiji i da su građani Srbije odlučni da na tom putu, napokon stignu do cilja.

„Često se EU proglašava „baborogom,, zato što će nas mnogo koštati i zato što ljudi navodno neće moći da peku rakiju i kolju prasiće, ali mi to činimo da bi nam bilo bolje. O tome svedoči i činjenica da nema nijedne države koja je istupila iz EU,,

Nama sada, ne preostaje ništa drugo, nego da još bolje radimo na poslovima evropske integracije, da bi smo iskoristili „već započetu ofanzivu i stvorene povoljnije okolnosti,, ali i prednost nečlanstva u EU, koji nam omogućava niže poreze i jake podsticaje za investitore. Onda bi smo se pridružili možda nešto kasnije, ali dovoljno snažni za dobro uređenu i spokojnu Evropsku uniju, koja će nas s osmehom primiti.

Zašto Evropa u Boru? Kako, šta, gde i ko...u Boru?

Analize stanja, strateška i savramena razvojna opredeljenja, kratkoročno i dugoročno viđenje Bora u procesima ekonomskog razvoja i integracije, koji su pred svima nama u javnom dijalogu i partnerstvu lokalne zajednice, objavljiivaću preko najposećenijeg portala našeg grada - <http://www.bor030.net>

„Očigledno je da mi nismo gori od drugih, samo smo malo plaćeni, da bismo bili poštjeni. U svetu gde se sve plaća i poštenje ima svoju cenu. Krivica je naša svakako, ali i nije samo naša. Mi svoju krivicu priznajemo, ali i drugi priznaju samo našu... I kad bismo bilo koga pitali: Šta treba uraditi da bismo postigli uspeh? Svako bi nam pomenuo samo tri osnovna uslova: rad, rad i rad. Mi donekle ispunjavamo samo prvi, a kad budemo ispunili sva tri uslova, verovatno ćemo biti deo te velike Evrope. Do data ćemo odlaziti da vidimo kako drugi žive i rade - odlaziti srećni a vraćati se tužni,,

Objavljeni tekstovi:

- ✓ [Ljudi se motivišu idejom koja je viša od njih samih](#)
ponedeljak, 23 novembar 2009, 03:54, Goran Stojanović, Ekonomija
<http://www2.bor030.net/ekonomija-meni-info030-180/1066-ljudi-se-motivisu-idejom-koja-je-visa-od-njih-samih>
- ✓ [Lokalni ekonomski kolaps](#)
utorak, 01 decembar 2009, 18:21, Goran Stojanović, Ekonomija
<http://www2.bor030.net/ekonomija-meni-info030-180/1074-opstina-bor-lokalni-ekoloski-kolaps>
- ✓ [Nemoral lokalnih političara, prevazišao je svaku granicu](#)
utorak, 08 decembar 2009, 12:18, Goran Stojanović, Politika
<http://www2.bor030.net/sve-vesti/48-politika/1081-nemoral-lokalnih-politiara-prevazio-je-svaku-granicu>
- ✓ [Kakve su promene potrebne Boru?](#)
četvrtak, 17 decembar 2009, 11:01, Goran Stojanović, Politika
<http://www2.bor030.net/sve-vesti/48-politika/1106-kakve-su-promene-potrebne-boru>
- ✓ [Politikanti](#)
petak, 18 decembar 2009, 13:17, Goran Stojanović, Politika
<http://www2.bor030.net/sve-vesti/48-politika/1110-borski-politikanti>
- ✓ [Depolitizacija, reforme, javne finansije i investicije, tržišna ekonomija](#)
ponedeljak, 04 januar 2010, 12:48, Goran Stojanović, Ekonomija
<http://www2.bor030.net/ekonomija-meni-info030-180/1117-depolitizacija-reforme-javne-finansije-i-investicije-trzisna-ekonomija>
- ✓ [Nerazumevanje i politizacija regionalizacije i decentralizacije](#)
petak, 08 januar 2010, 04:58, Goran Stojanović, Gradske
<http://www2.bor030.net/gradske-meni-info030-179/1119-nerazumevanje-i-politizacija-regionalizacije-i-decentralizacije#comments>

Linkovi:

Institucije Evropske unije

Portal Evropske Unije - <http://europa.eu>

Savet Evropske unije (Savet EU) - <http://www.consilium.europa.eu>

Evropski parlament - <http://www.europarl.europa.eu>

Evropska komisija (Komisija EU) - <http://ec.europa.eu>

Evropski sud pravde - <http://curia.europa.eu>

Evropski revizorski sud - <http://eca.europa.eu>

Evropski ombudsman - <http://www.ombudsman.europa.eu>

Evropski ekonomski i socijalni odbor (ECOSOC) - <http://eesc.europa.eu>

Evropska centralna banka (ECB) - <http://www.ecb.int>

Evropska investiciona banka (EIB) - <http://www.eib.org>

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) - <http://www.ebrd.com>

Agencije Evropske unije - <http://europa.eu/agencies/>

Odnosi Evropske unije sa zemljama jugoistočne Evrope - <http://ec.europa.eu/enlargement>

Savet regija - <http://www.cor.europa.eu>

Druge evropske institucije

Savet Evrope - <http://www.coe.int>

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) - <http://www.osce.org>

Institucija Evropske unije u Republici Srbiji

Delegacija Evropske komisije u Srbiji - <http://www.europa.rs>

Institucija Republike Srbije koje se bave evropskim integracijama

Kancelarija za evropske integracije Vlade Republike Srbije - <http://www.seio.sr.gov.yu>

Evropska unija i mladi

Evropski omladinski portal - <http://europa.eu/youth>